

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

Motto: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

VII. ÅRG.

STOCKHOLM, 15 NOV. 1918

N:r 18.

Tidens krav och vårt.

Med brusande fart följa världshändelserna slag i slag efter varandra. Varje timme medför något. Revolutionens stormvåg sopar i Europa med en gång bort gamla, som orubbliga betraktade fördomar och förhållanden, och med ett penndrag uppstå nya rättigheter, som det förut tagit årtal av arbete att få fram och göras hörda.

Kravet på demokratisering av vår svenska författning, innefattande avskaffandet av den 40-gradiga skalan och införandet av allmän, lika och direkt rösträtt för män och kvinnor visar sig nu med oemotståndlig kraft och bäras upp av en orubblig folkmening. Skulle redan vid urtman — trots traditionen — författningsfrågan tagas upp, måste det från oss svenska rösträttskrävande kvinnor sägas högt ifrån, att vi nu starkare än någonsin fordra att vår fråga löses och att högern under tidsförhållandenas tryck uppger sin position.

Allt för länge ha vi kvinnor fått kämpa för vår rätt, alltför länge har ett oresonligt motstånd rests mot våra krav och viker ej högern nu från sin envishets skans, så kanske krafter, som bli både dem och andra för övermäktiga, taga vad de ej frivilligt ville ge medan de kunde göra det. Är det dithän man envisas att driva det?

Endast två nummer

av

Rösträtt för Kvinnor

återstå för 1918.

Börja i tid att verka för spridningen av vårt

politiska samlingsorgan.

Statslivets ensidigheter i det förflutna ha i sin mån berett därpå att mänskligheten utåt varit ensidigt företrädd allenast av styrkans representant, mannen. Det är kanske därför allting till sist slutar med slagsmål och blodbad såsom den enda utvägen för detta statsmannaskap.

CARL LINDHAGEN.

Freden måste bli varaktig.

"Det sista skottet i världskriget faller denna vecka", skrev Vorwärts den 6 november. Vi se i alla händelser nu slutet på vad vi 1914 aldrig trodde skulle bli som det blev. Så otroligt som kriget kom att gestalta sig, har det varit den bästa agitationen för fredssträvandena och visat, att inga utopier i den vägen äro för överspända, utan att de i stället måste förverkligas. Och människorna tyckas nu också vilja det. Dödströtta nationer i Europa vilja det och gripa sig an med det nya förunderliga — det helt nya, som förberedes.

Kvinnorna äro väl preparerade. Också våra, i detta neutrala land, som de krigförande tro ej ha drabbats alls av kriget.

Det frö, som såddes på internationella kvinnokongressen i Haag, efter Rosika Schwimmers inspirerande tal här hos oss och vars brodd kanske såg svag ut, har nu skjutit fart. Man har glömt den en tid, men sådden hade tagit rot och nu är en ny social insats färdig att göras.

Internationella kvinnokommittén för varaktig fred finns i 22 land. I Skandinavien har den haft ett intimt samarbete. Och vad den nu inbjuder till är ett vidmakthållande av den fred som blir, så genomsyrat, att det räcker för kommande släkten. Det är en helt ny form av socialt arbete: ett bearbetande av själar och sinnen, främst ungdomens. Ett ihållande, aldrig svikande, alltid aktpågivande arbete, att alltid stå kriget emot. Nu ha vi lärt vad kriget är, nu vilja vi inte ha krig mer, *freden skall bli varaktig*. Så är deras mening. Inte fred nu, gud vare lov — få se hur det blir om femtio år. Utan ett beslut: ingjut i sinnena, varhelst du kan det, att kriget är ont, kriget skall motas, samhällsliv, undervisning, nöjen, umgängeston, allt skall genomsyras av hat mot kriget, av krigets omöjlighet.

En varaktig fred bildar förutsättningen för att allt som arbetas på till samhällets förbättring skall lyckas, den är förutsättningen för att andra

frågor skola kunna lösas. Man kan inte komma förbi detta mer. Man menar att för att kunna bygga upp ett samhälle fordras att jag vet, att inte samhället om någon tid skall förhärjas. Och nu, det är en god lärdom! nu ha *alla* lärt, att ett krig rensar inte luften, ett krig frammanar inte bara hjältemod och renar från slagg. Så länge fick kriget hålla på, att den läxan blev veterlig. Hade det slutat, som flertalet i världen trodde, efter några månader, då hade kriget inte fått visa sig sådant det är, och folk hade kanske ännu sagt, som om Sverige, att en hundraårig fred är bara förslappande. Nu se vi vad som blivit av människorna. En av dem, som sett krigets länder på närmare håll, Poul Bjerre, har formulerat det: genom svält och krig och nöd blir människan inte god, sådant kommer inifrån och kriget eller nöden var icke källan till omvändelse.

"Revolutioner och blodbad och bolsjevism kan den kroppsliga nöden åstadkomma. Men intet annat hos massans människor. Till uppfinnare gör den endast den som redan har uppfinnarens geni. Och förändligande verkar den endast på den som redan har andans låga brinnande i sin själ."

Vad man nu vill från kvinnohåll är att kvinnorna skola bereda sig så att de kunna rätt begagna den tid av nydaning, som kommer. Vid sidan av fredskongressen skall löpa en kvinnokongress, som kan påverka den stora fredskongressen och bilda opinion i de frågor, som röra kvinnorna. Efter denna kongress kommer arbetet för att fullfölja de uppslag, som den givit.

En grupp i denna nya De kvinnliga fredsorganisationernas centrala samarbetskommitté är lärarinnornas fredsgrupp. Den skall i sin mån vara en surdeg i arbetet mot kriget. Lärarinnorna ha direkt kontakt med ungdomen, men vad de vilja göra i arbetet för att genomsyra sinnena mot kriget är vad var och en kan göra. Här är ingen för enkel, ingen för undanskymd. Detaljerna i övrigt i organisationens plan skola genom dagspressen så små-

ningom komma fram. Här vilja vi blott visa, att för första gången finns för varje kvinna en plats i kedjan, där hon kan verka. Att verka för rösträtten är inte så lätt, att verka mot hat, mot krig, mot det onda, mot nöd i mån av möjligheter, det bör en var kunna i ord, i saktmod, i gärning. Verka för rösträtt ha ännu inte alla mod till eller ens lust till, "det få de andra göra, de som kunna tala på möten, vi reda oss utan rösträtt i vår livstid" — var man nu står, skygg, ljum, rakt emot! Men verka mot hat i världen, mot krig, mot dödande, för försoning, därtill behövs ingen politik, inga kunskaper mer än hjärtats. Och hjärtat får den kunskapen, om det blott öppnar sin dörr. Man kan gå in i fredskedjan, om man vill ge ett tecken på sin medverkan (korrespondera med de kvinnor, som namnges på annat ställe i tidningen!), men man kan också blott besluta att verka i den andan. För kvinnor har aldrig givits en social uppgift, som ligger dem så nära till, som så kan taga med dem alla, som så kan komma dem att känna, vad kvinnor så ofta längta efter: jag betyder något i världen, hur ensam jag är, hur barnlös jag är, hur bortskymt mitt arbete är. Det är icke fåfänga eller högmod att vilja vara något i världen. Det är en önskan av samhörighet med något på jorden, det som kan sluta en kedja av troende tillsammans, detta att jag är icke värdelös, jag fryser icke i ensamhet, jag är något i och med detsamma jag vill tro på och låta min tro komma till synes på en fred som varar.

Detta för alla dem, som rygga för uppgiften, emedan de tro sig vara för ringa. De modiga, de som äro mera vana att verka utåt och tala och skriva, de komma nog, vad det lider. Freden blir en aktuell sak. Ja, freden blir en modesak till och med, för dem som flyta med skummet på alla rörelser!

Men för de skygga, de försynta, de som hungra efter att icke vara ensamma, men icke våga sig med i vimlet, de som icke räkna sig själva, för dem finns en uppgift, deras tro måste med, deras händer i kedjan för fred på jorden.

V. v. K.

Freden är det enda ärorika mål för en vis och upplyst regering, det är icke en stats vidd, som utgör dess lycka och dess självständighet; det är dess lagar, dess handel, dess arbetsflit och framför allt dess nationalanda.

Karl XIV Johan.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktör: VERA V. KRÄMMER.

Kedaktion och Exp.: 24 Brunkebergstorg 1

Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3—1/4.

Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.

Rikst. 8600. Allm. tel. 147 29.

Telegramadress: Röstträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1918 Kr. 2:50.

4:e kvartalet 75 öre.

Losnummer 15 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av kr. 3:25 i postanvisning till tidningens exped.

Annonspris: 10 öre per mm. Å sista sidan, 15 öre å de övriga. Vid längre tids annonsering rabatt.

RÖSTRÄTTSBYRÅN

24 Brunkebergstorg 1, Stockholm

Allm. tel. 147 29. Rikst. 86 00.

Öppen vardagar kl. 1—4.30 e. m.

L. K. P. R:s sekreterare träffas personligen kl. 1—3 e. m.

Kvinnornas valbarhet till engelska parlamentet.

Lagförslaget om avskaffandet av förbudet enhälligt antaget.

Det går snabbt framåt för de engelska kvinnorna. I andra läsningen i underhuset har nu enhälligt antagits lagförslaget om avskaffandet av förbudet för kvinnor att vara medlemmar i underhuset. Tredje läsningen och behandling i överhuset återstår för att kvinnorna skola bli valbara, men det kan icke råda något tvivel om att saken nu kommer att genomföras utan onödiga uppskov.

Debatten i frågan, i vilken även Mr Asquith deltog, bjuder på rätt intressanta poänger. Den förste försvararen framhöll, att när sex miljoner kvinnor äro valberättigade, är det omöjligt att påstå att inte en enda skulle duga till parlamentsledamot. Kvinnliga medlemmar i kommunala nämnder äro nu allt mer vanliga men ännu alldeles för få och han hoppades på kvinnornas inträde i underhuset och dess kommittéer, där de så väl behövas, såsom i lagstiftning för hygien, uppfostran, barnavård, livsmedel m. m. Politik artar sig till att mer och mer beröra hemmets frågor. I fråga om valbarheten borde icke som nu vid kvinnornas rätt att rösta förekomma någon åldersgräns. Ett huvudargument för reformen är också att varje valman bör äga sin fulla rätt att rösta på vem han vill.

Den förste motståndaren önskade — naturligtvis — att man först skulle se hur den nya valrätten verkade och den andre försäkrade att inte 90 proc. av kvinnorna ville komma in i parlamentet, från vars smutsiga arbete han ville se dem bevarade, ty långt ifrån att se ned på dem, ärade han och beundrade dem, och reformen skulle endast leda till en upplösning av familjelivet.

Mr Asquith påminde om sitt gamla motstånd mot att ge kvinnorna rösträtt. Men när han ändrade ståndpunkt gjorde han det också helt och han var nu av den mening att valbarheten var en nödvändig konsekvens.

Under debatten påpekades även det bisarra förhållandet att en man, som är periodvis sinnessjuk, har i sina klara mellantider rätt att rösta. En sådan person kan, såsom förhållandena nu äro, under en sådan period ge sin röst åt en annan på samma sätt sjuk som har sin lugna mellantid. När detta är känt, kan man då förvägra inträde i parlamentet åt en rikt begåvad och erfaren kvinna eller ens åt en dum kvinna?

Nicolai — en europé.

"Var uppehöll ni er egentligen när kriget bröt ut, professor Nicolai?" frågade någon i sällskapet.

Nicolai satt på armstödet av sin värds stol i ett vackert mossgrönt rökrum och blåste ringar ur sin cigarett, den oundvikliga cigarett som aldrig lämnar honom.

"Var jag uppehöll mig?" sade Nicolai och hans livfulla, rörliga ansikte lyste upp av en hågkomst som tydligen föreföll honom angenäm. "Jo det ska jag tala om för er, det är en lustig historia."

"Jag var i Frankrike, där jag hade hållit föredrag på en läkarkongress. Jag skulle fara hem, men när jag kom till stationen fick jag höra att kriget brutit ut och att alla järnvägsförbindelser voro avbrutna. Gott tänkte jag, då gäller det att få tag i en bil och att komma med den till tyska gränsen. Jag fick också tag i en bil och efter långt parlamentariskt lovade chauffören att köra mig till gränsen om han fick 200 francs i förskott. Det var visserligen oförskämt dyrt, ty det var bara en kort sträcka han hade att köra, men det franns ju ingenting annat än att betala. Vi gävo oss i väg, men i stället för att köra mig till gränsen, körde den boven rikt in i en lång portgång där jag omgavs av franska officerare med en överste i spetsen som i hotande ton uppmanade mig att stiga ur bilen. Chauffören berättade triumferande att jag var en tysk spion som han lockat i en fälla, när jag försökte echappa. "Et vous monsieur", sade han och kastade skrattande till mig de sedlar han nyss fått, "voici vos deux cent francs!"

Jag arresterades alltså och ingen trodde mig när jag sade att jag var en tysk läkare som kom från en vetenskaplig kongress. Men när jag suttit där ett par timmar kom översten tillbaka, och förklarade under en ström av ursäkter att man kontrollerat mina uppgifter och funnit dem vara riktiga. Han erbjöd sig att själv följa mig i sin bil till gränsen. Och så kom det sig, att jag åkte hem till mitt land i en lyxbil med tre av de älskvärdaste och finaste franska officerare jag träffat i mitt liv!" —

Nicolai såg från den ene till den andra i sällskapet med detta strålande och goda leende som ibland ger ett så gossaktigt uttryck åt hans energiska ansikte, och så sade han som om han ville ta oss alla till vittne på riktigheten av hans karaktäristik.

"Och kan man tänka sig en mera förtjusande människa än den där chauffören! Finns det väl i hela världen någon annan än en fransman som skulle kunna hitta på den där flotta gesten med de 200 francs'en?" —

Vi smålogo alla, men kanske mindre åt själva historien än åt Nicolais sätt att berätta den. Vi tänkte kanske innerst inne att man lika gärna kunde överflytta historiens poäng från

den franska chauffören till berättaren själv och fråga sig:

"Finns det väl i hela världen någon annan människa än just Nicolai som skulle kunna tala med denna hjärtliga uppskattning om en främmande hatfullt sinnad nation?" —

Bekantskapen med Nicolai bekräftar överhuvudtaget det intryck av världsmedborgare, av renodlad europé, som man får av honom i hans bok.

Vid läsningen av "Krigets biologi" vore man böjd för att tro att en så upphöjd objektivitet, en så fullständig frigörelse från nationella synpunkter, endast disciplinerade tänkandets väg. Men vid en aldrig så flyktig bekantskap med författaren förstår man att han i själva sin naturell har den första förutsättningen för en sådan världsanskådning. Han är nämligen inte bara en framstående lärd och en skarpsinnig folkpsykolog — han har därtill också något av den borne idealistens enkla och troskyldiga blick på tingen. När han hör någon av dessa lekmanpolitici som anse att världen kan frälsas genom det enkla receptet att somliga "segra" och andra "få smörj" så ser Nicolai på honom med sin ärliga, av alla partilidelser ogrundade blick och säger:

"Jag kan överhuvudtaget inte förstå att det kan löna sig att föra så små sammanslutningar till seger."

Helt säkert är det detta starkt livsbejakande drag i Nicolais natur som gör att han obruten kunnat bära konsekvenserna av det steg han tog, när han gav ut "Krigets biologi." Denna bok är förvisso en av de modigaste handlingar kriget haft att uppvisa, så tillvida som han för den handlingens skull offrat hus och härd, förmögenhet, samhällsställning, verksamhet och hemortsrätt, med ett ord allt som för andra människor utgör den nödvändigaste förutsättningen för att kunna leva en människovärdig tillvaro. Denna fullständiga brytning med allt det som en gång varit hans liv tycks som sagt inte i någon mån ha brutit hans sinnes spänstighet. Endast om man frågar honom när han tänker sig att kunna resa tillbaka till Tyskland, förmörkas hans ansikte ett ögonblick vid minnet av det han förlorat.

"Vem kan veta någonting om den saken", säger han och skärper blicken som om han försökte se in i framtiden. "I detta nu är jag för revolutionär för Tyskland, men händelserna virvla fram med stormvindens hastighet och kanske blir det en gång mitt öde att skjutas som reaktionär på någon gata i Berlin."

Liksom Nicolais bok var en bragd, så har han själv blivit en symbol för den fria tanken i världen. Det är enligt min tanke häri hans mission och hans betydelse ligger sedan må de lärda tvista om hållbarheten av den eller den punkten i den argumentering

Tandläkare
Fanny Steenhoff-Noreen

Odengatan 84, 1 tr.

Allm. tel. Vasa 6004.

med vilken han utdömer kriget som kampmedel i nationernas konkurrens. Och de som av hans föredrag väntat att få ett fullfärdigt recept för världensomskapande få skylla sig själva om de gått besvikna därifrån. Någon realpolitiker får han helt visst inte göra anspråk på att vara, och det talade liksom det skrivna ordet är hos honom ingenting annat än vad han själv kallar det: en naturforskare betraktelser. Vad som fånglar är det vida perspektivet över dessa betraktelser, det är den överlägsenhet med vilken hans ljusa och lyckliga intellekt sopar bort tidens fördomar och gyckelbilder — det är med ett ord hela denna atmosfär av andlig förnämhet som Lever-tin i en dikt har karaktäriserat med orden:

"tankens lätta blå förakt, med dess klara eter..."

— När Nicolai i förra veckan kom till Stockholm och höll föredrag, så var det inte bara hans bok som gjort honom till den berömda man han är. Han var fullt ut lika ryktbar för att han rymt i aeroplan till Danmark. Själv talar han om denna bedrift med en blandning av humor och olust.

"Wenn jemand berühmt wird, ist es immer etwas Reklame mit dabei", säger han, "det är inte för det solidaste och allvarligaste inom en man som han vinner berömmelse — nej, det är någonting ovidkommande och sensationellt som gör att världens ögon fästes på en..."

De som under Nicolais korta besök i Stockholm fått tillfälle råka honom skall helt säkert minnas honom för just det solidaste och allvarligaste hos honom det som han själv vill vinna erkännande för. Han var i alla fall en ljusstrimma i detta tunga och trista novembermörker och vi skola minnas honom sådan han tyktes oss vara: ett världsgeni och ett barnhjärta, en bland de första av de goda européer som ännu inte ha någon varaktig stad i Europa.

Mia Leche.

Kvinnliga doktorsdisputationer.

Med anledning av en felaktig notis i senaste nummer av tidningen angående antalet kvinnor som avlagt disputationsprov, ber undertecknad få meddela:

1:a doktor Stecksén disputerade år 1900, således för 18 år sedan;

2:a sedan dess ha utom doktor Uddgren två kvinnliga läkare avlagt disputationsprov, nämligen doktor Anna Dahlström 1908 och doktor Gertrud Gussander 1912;

3:e inom filosofiska fakulteten ha under åren 1900—1918 17 kvinnor avlagt dylikt prov.

Adèle Philipson.

Fredsfyrväpplingen.

säljes till förmån för svensk-belgiska barnkolonien i Schweiz i Nordings parfymhandel, Biblioteksgatan 11, Birgerjarlagatan 16, Drottninggatan 65.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hofleverantör

Rikst. 429 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 5048

Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Prover t. landsorten sändas gratis o. franco

Elegant

kemiskt tvättad och prässad blir Eder kostym, klänning, kapp eller överrock, om densamma insändes till

Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A. B.
GÖTEBORG

Tysklands kvinnor kräva sin rätt.

Kvinnoföreningar av alla riktningar, med undantag av de oavhängiga, ha, enligt vad Gleichheit meddelar, avlämnat en skrivelse till prins Max. I skrivelsen heter det: Kvinnornas anspråk, vilka även i Tyskland redan sedan årtionden tillbaka kämpa för politiskt likaberättigande, har den nya demokratiska utvecklingen hittills icke på något sätt fäst sig vid. Det synes dem därför vara en trängande nödvändighet att inför den nya riksstyrelsens ledare ännu en gång ingående motivera sina anspråk och ta reda på regeringens ställning till densamma.

De socialdemokratiska kvinnorna ha sedan inkallat ett möte (den 4 november) tillsammans med borgerliga föreningar för kvinnlig rösträtt. Ordföranden i tyska kvinnorösträttsförbundet, fru Marie Stritt, öppnade mötet med ett hälsningstal, i vilket hon yttrade, att alla tyska stater tävla i snabb demokratisering, men på en enda punkt gör förnyelsen halt — inför kvinnans rättigheter. Den nya folkstaten räknar ännu icke kvinnan till folket. Den tyska kvinnan väcker frågan om rösträtt såsom ett brinnande nutidsanspråk icke blott för utformandet av sitt personliga liv, utan såsom en folkets livsfråga.

Situationen är sedan detta hänt redan så ändrad, att när detta läses de tyska kvinnorna antagligen fått medborgarrätten. "Den nya folkstaten" har blivit en verklig folkstat, tack vare revolution.

Och svenskorna — hur stark påverkan från världen skall behövas för att giva oss vår rätt?

En bok om krigets offer.

De stumma legionerna av Gurli Hertzman-Ericson. Ahlén & Åkerlunds förlag. Pris 5: 75.

Omslaget på denna bok visar en skara flyktingar, som med säckar och knyten lämna en hotad stad. Dessa är de stumma legionerna, de som varken skriva stridsrapporter eller krigsartiklar, som intet ha att säga till om, blott att finna sig i ödets slag. Gurli Hertzman-Ericsons bok handlar om vad de tänka därunder, om deras smärta och tysta grubbel, deras undergivenhet och deras utbrott av revolt. Hon har valt sina motiv från det av fienden översvämmade Frankrike, från Belgien, Ryssland, Karpaterna. I den första berättelsen är det en ung fransk adelsflicka som spränger sitt fäderneslott och dess tyska inkvartering samtidigt som sig själv i luften. I den andra föras vi in i den cell, där Grace de la Touche-Edith Cavell väntar på exekvering av dödsdomen. Krigshustrun, familjefadern och hantverkaren i skyttegrav, de fader- och moderlösa små, alla äro de med i de stumma legionerna. Författarinnan har helt enkelt försökt sig på den gigantiska uppgiften att i en spegel fånga glimtar av krigsårens lidanden över hela Europa. Hennes närmaste förebild härvidlag är Anna-Lenah Elgström, men hon sak-

Livsmedelsdebatten i urtiman.

En sammanfattning för R. f. K. av E. P.

Vid riksdagens sammanträde den 7 november lämnade statsministern en redogörelse för livsmedelsfrågans nuvarande läge i vårt land. Redogörelsen, som präglades av stor klarhet och bredd, gav intryck, som båda en ljusning för det kommande året, samtidigt som även de mörka sidorna i det för handen varande tillståndet ingalunda undanskymdes.

Särskilt framhölls hur nödtiden i större utsträckning än någonsin förut föranlett staten att i förening med de enskilda göra de största ansträngningar att skapa nya tillgångar på livets nödtorft samt fördela dem så rättvist som möjligt.

Att handelsavtalen — dels modus vivendi-avtalet, dels det stora avtalet av den 28 maj — räddat oss från att gå en ren hungervinter till mötes hör till glädjehämnena och till det, över vilket vi ha skäl att vara tacksamma. Redan ha 141,950 ton varor inkommit och stora mängder äro ytterligare på väg hit. Vi ha ju att vänta laster av spannmål av olika slag, kaffe, té, kakao, risgrön — så vi få vår julgröt — margarinolja, smörjolja, fotogen, foderkakor, bomull m. m.

Särdeles glädjande var det att ervara hur handelsutbytet med våra nordiska grannländer, Norge och Danmark, varit särdeles livligt i ömsesidigt givande, samtidigt som det starkt förtroendet mellan de tre länderna och fört dem närmare tillsammans. Norge har ju lämnat oss sill och salpeter och Danmark har givit oss spannmål, smör, fläsk, ost, fett och nu till sist löfte om 70,000 ton potatis. Sverige har i utbyte mot dessa varor lämnat trä och järn. Den verkligt stora lättnaden som ju redan inträtt är den ökade brödransonen, vilken väl ej hädanefter skall behöva inknappas — snarare då utökas. Spannmålstillgången för brödfödan är ju nu säkerställd för innevarande konsumtionsår och importen i gång. För en husmors hjärta var det ett ljuvligt budskap att ½ kg. årtet per individ och månad hädanefter kommer att utdelas, likaså att gryntilldelningen blir verklighet. Alltid något mer till omväxling i kostens enformighet och något som mättar!

Knappheten på de animala födoäm-

nen är ju för tillfället den mörka och tröstlösa sidan i vår livsmedelsfråga. Egentligen är det ju intet annat att vänta efter fyra års världskrig, flera års exporttraseri, med därav minskad kreaturstock, tvänne års felsegna höskördar och dessutom brist på konstgödsel och kraftfoder. Det är följderna av allt detta vi nu få vidkännas, följer som ej äro lätta att överkomma, men om vilka vi få hoppas och tro att regeringen skall kunna finna möjlighet att föra landet igenom.

Debatten efter statsministerns kraftfulla anförande gick i den grå novemberdagens tecken. — Klagovisor sjöngs i alla tonarter över kommissionerna, det var klart, men något nytt att sätta i stället hade ingen att föreslå, så vi få nog dras med dem till nödtidens slut och kanske till och med vara tacksamma att vi haft dem, ty vem vet om det ej varit många gånger värre dem förutan. Vi skola dock taga fasta på statsministerns löfte att de ej skola sitta en dag längre än vad nödtiden kräver. Meddelandet att landets kostsamma sorgebarn — bränslekommissionen — genast skall avvecklas av vann kammaren odelad tillfredsställelse, som tog sig uttryck i bravorop.

Producenters och konsumenters ordvägor bröto sig mot varandra utan att någon verklig uppgörelse kom till stånd. Det är nu en gång för alla tvänne ganska oförenliga kategorier, och bäst är om de kunde gå varandra till mötes på halva vägen, någon annan utväg finnes ej till uppgörelse mellan intressena, förutom den att större lojalitet å ömse sidor borde finna insteg, vilket ju framhölls från flera håll.

Socialdemokratiska riksdagsgruppens krav, vilka i 12 punkter framlades av Bernhard Eriksson i Grängesberg, innehöllu ju en del bra och kraftiga uppslag, men dock med ännu mera ransonering, och det tror jag vi snart fått nog av. Det går att ransonera till en viss gräns, men vad som går över den medverkar snarare till upplösning än sammanhållning, så man får be nådiga makter att skona oss från att den brokiga samling av ransoneringskortet utökas med ännu några stycken. Den nuvarande kortleken är mer än tillräcklig.

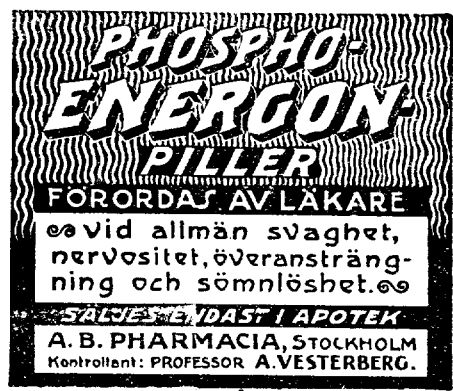
Denna tidnings läsare, som lärt känna fru Hertzman-Ericson i hennes egenskap av rösträttskvinna och journalist, skola säkert också intressera sig för henne som skönlitterär författare. De skola i hennes bok återfinna den hjärtats värme och den ideella livssyn, varom hennes arbete i R. f. K. bär vittne.

Elin Wägner.

Fredskedjan.

De kvinnliga fredsorganisationernas centrala samarbetskommitté, vilkens syfte antydes i föreliggande nummers ledande artikel, utgöres av följande sammanslutningar: Svenska sektionen av Internationella kvinnokommittén för varaktig fred och dess Fredskedja, Vita Bandet och Svenska lärarinnors fredsgrupp. För den första gruppen svarar fröken Mathilda Widegren, Sibyllegatan 59, Stockholm. För den andra fröken C. Francke, Dalagatan 34, Stockholm, och för den tredje fröken A. Petterson, Östermalmsgatan 11, Stockholm.

Övriga ansvariga äro Nina Benner-Andersson, Maria Sandström, Hilda Carling, Ellen W. Palmstierna, Alfhild Kræpelin, Hedvig Rinander, Greta Stendahl, Elisabeth Wärn-Bugge.

Kvinnorösträtten i Förenta Staterna åter uppskjuten.

Sedan föregående nummer av R. f. K. utkommit, har underrättelse ingått, att de amerikanska kvinnornas hopp om att senatens sammanträdande efter höstferierna skulle medföra en lycklig lösning av deras fråga svikits även denna gång.

Den 1 oktober avtog nämligen senaten tilläggsförslaget om rösträtt för alla Förenta Staternas kvinnor (det s. k. federal amendment). Förslaget blev visserligen antaget med 53 röster mot 31, men då ⅔ majoritet erfordras för att ett förslag skall gå igenom, fattades ännu nio röster för att detta skulle vara fallet. 12 senatorer voro frånvarande, deras röster skulle ha ändrat siffrorna till 62 och 34, alltså utan att nödig majoritet likväl uppnåts. Ordföranden i senatens rösträttsutskott, senator Jones från New Mexico, som är en varm anhängare av kvinnorösträtten, röstade nu emot densamma av det taktiska skälet att längre fram kunna väcka motion om att frågan upptages på nytt.

Omröstningen försiggick fullkomligt oberoende av partilinjor, 27 republikaner röstade för och 10 emot, medan av demokraterna 26 voro för och 21 emot. Det starkaste motståndet kom nu som förut från demokraterna i sydstaterna, som alltjämt fast vidhöllo vid att varje stat skall äga rätt att efter eget gottfinnande antaga eller förkasta kvinnorösträtten.

I de amerikanska tidningarna saknas ej uppmaningar till rösträttskvinnorna att låta sin fråga anstå tills efter kriget och låta kongressen ägna alla sina ansträngningar åt att möta krigets krav, men kvinnorna äro ej sinnade att följa dessa råd, då de anse, att landet nu mer än någonsin behöver även kvinnorna. De ämna därför fördubbla sina ansträngningar för att försäkra sig om den erforderliga majoriteten nästa gång deras fråga kommer före, och det är endast att beklaga att all deras oerhörda energi skall låsas fast i kampen för rösträtten i stället för att frigöras för konstruktivt socialt arbete.

Böcker.

JULIA STRÖM: *Hjärtan som kämpa*. Tidens förlag.

Man kan tycka att denna lilla bok om kvinnor, som själva få reda sig igenom livet både psykiskt och materiellt inte är tillräckligt byggd på verklighet. Den är mera gjord vid skrivbordet och med god vilja än grundad på erfarenhet om hur livet lever och hur människor tala och en smula i ögonen fallande är författarinnans förkärlek för citat ur hela världens alla författare.

Men bokens kärnpunkt ligger i dess ljusa syn på vad kvinnor förmå och vad kvinnor äro värda. Den ligger i dess idealitet, i dess fasta tro på att ett redligt uppsåt och ett rent hjärtas mod skall segra. Den har också vid sidan av huvudpersonerna en teckning på några sidor av en kvinnogestalt, som man känner igen för en av dem som strida i arbetarrörelsen, det är ett briljant gjort och vackert porträtt, äkta och väl träffat. Boken bör läsas och den skall verka styrkande och härdande på andra "hjärtan som kämpa." V. v. K.

